

**Володимир МАЦИК**

здобувач освітньо-наукової програми «Економіка» ЗУНУ  
Науковий консультант: д.е.н., професор, професор кафедри  
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ  
Тетяна ЖЕЛЮК

## **ІНСТИТУЦІЙНІ ІМПЕРАТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

При реалізації стратегічного інструментарію публічної політики в сфері охорони здоров'я важливо враховувати наднаціональні угоди, конвенції, стратегії, до яких приєдналася чи ратифікувала Україна, національні стратегічні документи, галузеві нормативно-правові акти, нагромаджений досвід та кращі світові практики.

Серед наднаціональних документів слід зазначити: Цілі сталого розвитку; Угоду про асоціацію між Україною та ЄС; Зобов'язання за Меморандумом про взаєморозуміння між Україною та ЄС; Зобов'язання України перед МВФ; Міжнародні медико-санітарні правила; Управління здоров'ям у 21 столітті (Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я), Фармацевтичну стратегія Європи.

Національний базис для реалізації стратегічних засад публічної політики створюють: Національна економічна стратегія (2030 р.); Стратегія економічної безпеки (2025 р.); Стратегія із створення безбар'єрного простору (2030 р.); Стратегія людського розвитку; Національна стратегія у сфері прав людини; Державна стратегія регіонального розвитку (2027 р.); Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я, затверджена розпорядженням КМУ від 30 листопада 2016 р. № 1013-р; Концепція розвитку системи громадського здоров'я, затверджена розпорядженням КМУ від 30 листопада 2016 р. № 1002-р; Концепція розвитку електронної охорони здоров'я, схвалена розпорядженням КМУ від 28 грудня 2020 р. № 1671-р; Державна стратегія реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року, затверджена постановою КМУ від 5 грудня 2018 р. № 1022; Указ Президента України № 369/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою».

При реалізації стратегічного інструментарію важливо верифікувати стратегічні вектори розвитку охорони здоров'я. Вони, значно відрізняється в усьому світі, але можна виділити деякі загальні, іманентні для публічних політик цільові орієнтири:

– загальне охоплення медичним обслуговуванням: надання всім

громадянам доступу до основних медичних послуг через державні програми медичного страхування, державні лікарні та клініки та субсидії для осіб з низькими доходами, державні програми медичних гарантій;

– профілактика захворювань: цей вектор спрямований на запобігання та контроль поширення інфекційних захворювань за допомогою вакцинації, скринінгу, ранньої діагностики, просвітницьких кампаній в галузі охорони здоров'я;

– підтримка здорового способу життя: покращення загального стану здоров'я та добробуту населення за допомогою різних засобів, таких як сприяння здоровому способу життя, заохочення до фізичної активності та зменшення впливу шкідливих речовин; покращення показників здоров'я для знедолених і маргіналізованих груп населення за допомогою державних цільових програм;

– підвищення конкурентоспроможності медичних закладів на ринку медичних шляхом інвестування в інфраструктуру охорони здоров'я, навчання медичних працівників та покращення управління логістичними ланцюгами;

– цифровізація системи охорони здоров'я: цей вектор передбачає вдосконалення збору, аналізу та розповсюдження даних про здоров'я, що має вирішальне значення для розробки політики та планування програм на основі фактичних даних;

– готовність до надзвичайних ситуацій і реагування: цей цільовий орієнтир зосереджений на підготовці та реагуванні на надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, такі як стихійні лиха, пандемії та інші кризи в галузі охорони здоров'я.

Загалом, державна політика охорони здоров'я формується з врахуванням різних факторів, включаючи політичні, економічні, демографічні, соціальні, екологічні, без пекові чинники, а також національних та глобальних тенденцій та проблем у сфері охорони здоров'я.

Реалізація Стратегії розвитку охорони здоров'я України до 2030 року має передбачати не лише інструменти якісної медичної допомоги, але й стійкість її надання з максимальною гарантією захисту населення. Захист громадського здоров'я під час війни є складним і завданням. Його можна необхідно забезпечувати, на нашу думку, шляхом: створення безпечних ланцюгів поставок лікарських засобів, підтримки доступу до основних медичних послуг, таких як невідкладна медична допомога, послуги охорони здоров'я матері та дитини та лікування інфекційних захворювань; забезпечення безпеки медичних матеріалів і обладнання; захист медичних працівників і закладів від нападів і насильства;

співпрацю з гуманітарними організаціями, яка може допомогти забезпечити вирішення потреб громадського здоров'я та надання допомоги тим, хто її потребує.

За період воєнного стану лише Міністерству охорони здоров'я поставлено близько 9 тонн гуманітарної допомоги на суму близько 12,96 млн. грн. У зв'язку з великими обсягами гуманітарної допомоги необхідно інституціоналізувати алгоритм її отримання та використання шляхом прийняття Закону України «Про гуманітарну допомогу», в якому передбачити чітке розподілення гуманітарної допомоги на: «допомогу, яка отримується від міжнародних структур та держав; допомогу, яку отримують інституції громадянського суспільства (громадські об'єднання та благодійні фонди) від благодійників з-за кордону; допомогу, яку закупає держава безпосередньо за кошти бюджету» [2].

**Список використаних джерел:**

1. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. Указ Президента України від 18.08.2021 р. № 369/2021. URL: <https://bit.ly/3mTbzxF/>
2. Ринок медичних виробів 2023. URL: <https://www.apteka.ua/article/655675>

**Алла МЕЛЬНИК**

д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту,  
публічного управління та персоналу  
Західноукраїнського національного університету

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА  
ЗАСАДАХ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ**

В процесі децентралізації міста обласного і районного значення змінили свій статус, перетворившись на міські територіальні громади. Загалом же в 2022 році в Україні нараховувалося 27 833 територіальні громади, що об'єднали 38122555 населених пунктів [1]. Утворення міських територіальних громад у більшості випадків стало результатом того, що бажання розширення земельних площ та забезпечення рівня самодостатності досягалось шляхом приєднання до складу міських громад навколишніх сіл та селищ. Як результат, також з'явилися нові явища в розвитку новостворених територіальних утворень та нові проблеми перед системою управління такими територіальними громадами.

По-перше, розпочався, хоча і не достатньо інтенсивно, процес урбанізації приєднаних територій.

По-друге, з'явився і почав набирати вагомості новий тип зв'язків в рамках здійснення виробничої діяльності, використання трудових ресурсного та транспортного потенціалу, отримання комунальних,